

וקראת לשבת עיונג

עיון טעני בעלמך באקדמ ובעולם פלאו

גליון מס' 562

נצבים וילך

כ"ג באלול התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העיון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יצחק בן שרה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

סיפר מרן צוק"ל: לפני שלושים שנה, הייתי מוסר דרשה כל ליל שבת ב"פורת יוסף" למטה, יש שם אולם גדול, ושם היינו דורשים דרשה בפרשת השבוע, ואני כדרכי אומר מעט מעשיות ומעט משלים. היה יהודי אחד שהיה לו אופנוע, מה שנקרא 'טוסטוס' שמשמיע קולות וברקים חזקים כשהוא נוסע. זה היה התחביב שלו, בבוקר קם השכם, מוציא את האופנוע ורוכב עליו, פה ברחוב דוד, לאורך כל הרחוב, הולך ובא הולך ובא. יש שם כמה בתי כנסיות, אנשים מתפללים, שומעים קריאת התורה, והוא משמיע רעש, לא שומעים פסוק וחצי פסוק. בא הגבאי דיבר איתו בטובות: יא חביבי תלך למקום אחר.

לא! אני רוצה לנסוע פה, אני גר פה ואף אחד לא יאמר לי מה לעשות.

מה לעשות, התייאשו מסכנים, דיברו ודיברו איתו והוא לא שומע, וכך בכל שבת חוזר על הפרשה הזו, בשעה שבע לוקח את האופנוע ורץ לאורכה ולרוחבה הולך ובא. ליל שבת אחד, הזדמן שהיה עובר על יד ישיבת "פורת יוסף", היה מלא אותו היום, והיו כמה בחורים בחוץ. הוא ראה התקהלות, אמר בטח יש שם חתונה, אלך לבלע מעט. שאל, מה יש פה? אמרו לו, תיכנס תראה מה יש פה. נכנס, ואז הייתי מספר איזה מעשה, איני זוכר מה בדיוק היה, והוא הוקסם מהמעשה שסיפרתי ואהב את זה. אמר, כל יום יש פה את השיעור הזה? אמרו לו, לא, כל ליל שבת, בשבע וחצי מתחילים. והיה אותו זמן שמונה שמונה וחצי, נשאר עומד עד סוף הדרשה, מצאה חן בעיניו. בשבת הבאה הוא הקדים ובא בשבע וחצי, היה מעשרה ראשונים כדי לתפוס מקום שיוכל לשבת ולא יצטרך לעמוד. וב"ה דיברתי כי ה' הטובה עלי, לא הרגשתי בשום דבר, דברתי לפי תומי, והיו הרבה מעשיות ומשלים, הוא שמח כמוצא שלל רב. אותה שבת לא לקח את האופנוע, לא דיברתי על שבת, אבל הוא מעצמו הבין שזה לא מתאים זה לזה. שבת שאחריו לקח את הטלית שלו, אבל התבייש, כולם מכירים אותו – זה בעל האופנוע 'בעל החלומות הלזה'. יש למטה בסוף רחוב דוד על יד סנהדריה ברחוב מחניים, בית הכנסת של תימנים, הלך והתפלל שם.

לאט לאט עזב את דרכו, הפסיק, לא אופנוע, לא חילול שבת ולא שום דבר, לאט לאט התקרבו, היה שומע כל פעם מעשיות ומשלים ומוסר השכל, הניצוץ הקדוש שלו בער בו, לאט לאט חזר בתשובה... לא עברו כמה חודשים והוא התחתן עם אשה חרדית, יהודיה טובה, וחזקה אותו עוד יותר ויותר, ואחר כך הביאו בנים ובני בנים, כולם בני ישיבת "פורת יוסף".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

שנהיה, לפחות, בכיוון הנוכח!

מעשה במלך גדול, רם ונישא, שהרחיב את גבולות ממלכתו עד איי הים, ומצא שם מכרות זהב לרוב ומרצעי יהלומים לאין שיעור. היו בני האיים גודשים את צי אניותיו באוצרותיהם, באבנים יקרות ופנינים מרהיבות ומטילי זהב טהור, ועושרו של המלך גדל למעלה ראש. יכול היה לוותר על מיסי בני ארצו, ולהעניק להם חיי רווחה בידי רחבה. אמר המלך לנפשו: אין זה הוגן להרעיף רוב טובה. הן יש כאלו הראויים לה יותר, ויש הראויים לה פחות. יתר על כן, יש נתינים חרוצים שהעושר יהיה להם לברכה ויתן תנופה לפעלם, ויש עצלים ונירפים שהעושר ינוון אותם ואף ישחיתם. זאת, ועוד: הלא הדין נותן שהנתינים הנאמנים יזכו לגמול רב יותר מאלו שאינם כה מסורים. מה עשה? קבע מטהו בפאתי הממלכה והכריז לאמר: "כל מי שיבוא לפני המלך, יעשירוהו המלך עושר רב!"

ההכרזה עוררה הדים. הנתינים הנאמנים והמסורים שמחו לעצם הזכות לבוא לפני המלך, להראות לפניו ולקבל מידו את התשורה. ברוב היתושים יצאו לכיכר העיר ושכרו את העגלות והכיכרות, כל אמצעי תחבורה. והכיוון אחד: אל מטה המלך אשר בפאתי הממלכה. שמח המלך לקראתם שמחה גדולה, ערך להם משתה כיזו הרחבה, האיר להם פניו והעשירים עושר רב. והיו רבים שאמרו לנפשם - ובמידה רבה של צדק, יש לומר - הרי אוצרותיו של המלך כה רבים, בלתי נידלים, מדוע עלינו להיות הראשונים? הסדירו בראשונה את עסקיהם, יצאו במתינות, וכשהגיעו לכיכר העיר - לא מצאו כבר אמצעי תחבורה, אלא עגלות אופן רתומות לחמורים עצלים, או עגלות משא הרתומות לסוסים איטיים. באין ברירה, שכרו אותן והתנהלו לאיטם בדרך העולה אל מטה המלך. והיו כאלו שאמרו לעצמם: למה למהר, הן לא נפסיד דבר. נהפוך איפוא את המסע לטיול מהנה, מסע רגלי להכרת הטבע. כיתפו תרמיל ומילאו מימיה, והחלו לצעוד להנאתם, עקב בצד אגודל, הננים מרוח היום והדר היקום.

אמנם, היה אחד שראה את כולם יוצאים, ויצא גם הוא. ראה שנוהרים לכיכר העיר, ופנה גם הוא. ראה שמסתערים על כל אמצעי תחבורה, ישן וחורק כאשר הוא, ועיקם אפו. לפתע הגיעה כיכרה הזורה, נוחה, רתומה לסוסים אבירים - ואיש אינו מסתער לעברה. עצר אותה והתמקם עליה בנוחות, מחייך בעליונות ובזיחוות דעת. הפרט השולי, שהמרכבה נסעה בכיוון ההפוך, לא נראה בעיניו חשוב דיו כדי לוותר בעבורו על הנוחות... ואז, ביום אחד - הוא ראש השנה - ציוה המלך על כולם לעצור, לעמוד על עומדם: העושר והאושר יתנו להם לפי דירוגם!

אלו שמיהרו והזדרזו והגיעו עדין, נכתבים ונחתמים לאלתר בספרם של צדיקים. השאר, לפי מיקומם, התאמצותם וזריזותם, כך יתוגמלו. ועוד תנתן להם ארכה של עשרה ימים, עד ליום הכיפורים, כדי לשפר את מעמדם, לנסות ולהגיע.

אבל מה יעשה לזה, אשר יימצא נוסע... בכיוון ההפוך?!

כך יש לקרוא את הפסוקים בפרשתנו: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם. ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם... מחוטב עציץ עד שואב מימין". "היום" - אומר הזוהר הקדוש - זה ראש השנה. כולם ניצבים בו לפני ה', מהגדול עד הקטן, מהזריז ועד העצלן. כולם יעברו בברית, כולם יזכו בעזרת ה' בדין. אבל חריג אחד יש: "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה, והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך": יכול אני לקבוע כיוון אחר, לנסוע ליעד אחר. אבוי, "לא יאבה ה' סלוח לו! כי אז יעשן אף ה' וקינאתו באיש ההוא, ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, ומחה ה' את שמו מתחת השמים!" כי רק לא זאת! רק לא לחשוב שאפשר לסטות לכיוונים אחרים, שאפשר לנסוע בניגוד לכיוון התנועה שנקבע ממרום! אבל ההולכים בדרך המלך, מלכו של עולם, יזכו לרוב טובה וברכה ולשפע אורה!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וילך משה, וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל". וילך, לאן הלך? בתרגום יונתן כתב, שעלה לבית המדרש, שם נועדו אליו כל ישראל. רבנו הרמב"ן זצ"ל כתב, שיצא ממחנה הלויים למחנה ישראל, לכבדם, כמי שמבטן להיפרד מחביריו. רבנו האבן עזרא זצ"ל כתב, שהלך לכל שבט ושבט, לברכו. וה"כלי יקר" זצ"ל פירש, שהלך מאוהל לאוהל, וממשפחה למשפחה. כדי לחזק, כדי לעורר, כדי להשפיע יותר!

ארבעים שנה לא נהג כן. ארבעים שנה ישב באוהלו, וכל העם ניצב עליו מבוקר עד ערב. כל מבקש ה' עלה לאוהלו, וכשביקש לדבר עם כולם היו מזעיקים אליו את העם בחוצרות הכסף. ארבעים שנה לימד תורה, מתוך אוהלו, גם כאשר הוכיחם בתוכחות ספר דברים, כינסם אליו. וכעת, לא הסתפק בכך. הלך מאחד לאחד, מאוהל לאוהל. מדוע?

אולי יובן הדבר בסיפור מהספר "שערי ארמון". מסופר שם שבעיר קמיניקה היתה אלמנה, שפרנסתה על פרה חולבת. מתה הפרה ושביתה הפרנסה. לא נח הצדיק רבי שמואל מקמיניקה זצ"ל עד שאסף כסף לקנות לה פרה, והיה מתעניין בכל עת: השלום לפרה, וכמה חלב היא נותנת. אמרה לו בתו: "אבא, אמנם מצוה היא, אבל מה פשר ההתעניינות הרבה?" אמר לה: "אני מבין את שאלתך, אבל עלייך להבין את מצבי. הסכיתי ואספר משל: מעשה בסוחר שרכש פרוות כבשים רבות מיד בעלי העדרים, עשאן חבילות חבילות והטעינן על העגלה, נסע עימן ליריד הגדול בפולטבה. בדרך לן באכסניה. שמע האכסנאי שאורחו סוחר פרוות, וביקש לרכוש פרווה לתפור ממנה אדרת. התנצל הסוחר: "סיטונאי אני, ואיני מוכר פרווה בודדת". הבין האכסנאי, ולא הפציר בו. ביריד הצליח למכור את רוב הפרוות, וחזר ברכוש גדול.

בדרכו חזרה, פקד את האכסניה. הזכיר לאכסנאי את בקשתו, ושאל האם עדיין רוצה הוא לרכוש את הפרווה. ברשותו סחורה משופרא דשופרא! האכסנאי נאות בשמחה, אך שאל מדוע שינה טעמו. שלשום סירב, ועכשיו מציע את יוזמתו!

אמר לו: "איך לא תבין! שלשום הייתי בדרכי ליריד, וקיוויתי למכור את כל הפרוות כולן ברווח הגון. לפיכך, לא התפנית לטרוח עבור פרווה אחת. אבל עתה הסתיים היריד, ופרווה שלא נמכרה תישאר ברשותי כאבן שאין לה הופכים, לכן, שש אני על כל קונה..."

אולי יסביר הסיפור את פשר הליכתו של משה רבנו לכל משפחה, שכן הליכה ותוספת שייכנוע. כי היה זה בתום היריד, וכל מה שיוכל להוסיף, רווח נקי הוא. כי "היום (בעולם הזה) לעשותם, ומחר (בעולם הבא) לקבל שכרם".

וסיפור זה נוקב כל כך, ומשקף את מצבנו בשבוע האחרון של השנה, שבוע לפני יום הדין! בעוד שבוע ימים יוצבו המאזניים, מזלו של חודש תשרי. ולפי מצבן יוכרע גורלנו: החיים, הבריאות, הנחת, הפרנסה, הכל. נחטוף כל הבא ליד, נייקר כל מעשה חסד, כל מצוה, כל דקה של לימוד תורה, כל תפילה וכל ברכה! ואז: "עשה מצוה אחת, אשריו. שהכריע את עצמו לכף זכות!"

והמעיינות, הימים והנהרות!... אלא כעת אנו מגיעים לנקודה: טמון כאן מסר עמוק ותובנה מיוחדת. דוד המלך, שם לב שישנה תופעה מדהימה המאפיינת רק בני אדם והיא הרצון להצליח, הרצון להתקדם. הרי לשם מה אדם טורח כול כך לפרנסתו, האם בשביל כמה פרוסות הלחם שהוא זקוק למחייתו הוא צריך לעבוד 15 שעות ביממה?!

ברור שלא! מה אם כן הכח המניע מיליארדים של אנשים ברחבי העולם לקום ולעבוד? כל זה נובע מהכוח האלוהי הטובע בבריאה והוא הרצון להישגיות, הרצון להתקדם, זהו דבר שאינו קיים בשום חלק בבריאה זולת האדם. על כך פרצה הקריאה "מה רבו מעשיך ד'", על המנוע האדיר הזה המניע את כל יושבי תבל לקום בבוקר, להתגבר על העייפות, על העצלות ולהתחיל לעבוד. לכה הנפלא הזה אנו קוראים היום 'מוטיבציה'. לולא היינו מבורכים בתכונה זו, לא היינו משיגים ומתקדמים בשום תחום, לא ברוחניות ולא בגשמיות, רק השאיפה להישגיות היא הכח הגורם והמדרבן...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ושבת עד ה' אלקיך" (ל, ב)

מלך אחד רכב בדרך בראש פמליה גדולה. בדרכם הגיעו אל גבול שדה שהיתה מגודרת. כיון ששעתם היתה דחוקה ציוה המלך להרוס את הגדר כדי שיוכלו לעבור.

בעל השדה היה כפרי פשוט בור ועם הארץ, שלא הכיר כלל את המלך ולא ידע בגינוני המלכות ולתומו חשב כי חבורת ציידים משברת את גדר שדהו, על כן בערה בו חמתו להשחית ובחרון אפו החל להשליך אבנים על המהרסים. אבן אחת אף פגעה במלך...

מיד תפסוהו עבדי המלך והעמידוהו למשפט מהיר וגזר דינו נחרץ למוות, כדון מורד במלכות.

ריחם המלך על הכפרי כיון שראה שהלה אינו מבין ויודע כלל מה חומרת מעשהו, על כן ביטל את גזר הדין אולם ציוה כי הכפרי יענש על מעשיו וינקה את רחובות עיר הבירה.

תחילה הפקירוהו לנקות את הרחובות הרחוקים מארמון המלך ולאחר מכן הטילו עליו לנקות את סביבות הארמון ולבסוף את חצר המלך.

ככל שעלה הכפרי בדרכו כך הבין את עוצם המלוכה ואת תקפו וגדולתו של המלך, ומתוך הבנתו זו הבין גם עד כמה חטא נגד המלך ומה רב היה פשעו.

לבסוף פנה הכפרי אל השר הממונה וביקש שיביאו אותו לפני המלך כדי שיוכל להתחנן לפניו ולבקש ממנו סליחה ומחילה.

כן הוא גם הנמשל - אמר רבי ישראל בעל שם טוב - האדם החוטא אינו מבין כלל את גדלותו של הקדוש ברוך הוא ומתוך כך פעמים שנשכח בחטא. לו היה מבין את עוצם גדולתו של מלך מלכי המלכים, היה מתחנן ומבקש על נפשו סליחה ומחילה.

"ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" (לא, יט)

פעם אחת בא תלמיד לפני הגאון רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף וביקש להתקבל לישיבה. בחן אותו ראש הישיבה ומצאו שהוא חלש הבנה מאד, ובקושי יודע צורת דף מה היא. למרות זאת קיבל אותו רבי יהודה לישיבה, ובקש ממנו להיכנס אליו לשיעור שהוא משמיע לתלמידים מידי יום ביומו.

כאשר עמדו הבחורים משתתפי השיעור על רמתו הנמוכה של התלמיד החדש נגשו אל הרב וטענו בפניו כי אין זה מתאים לשיעור שתלמיד כזה ילמד שם, כי שאלותיו מגוחכות ומעוררות חיון. ימצא לו מקום אחר...

שמעו היטב - אמר רבי יהודה בתקיפות - אפילו אם כולכם תעזבו את חדר השיעורים, תלמיד זה יישאר כאן!...

מסירותו של רבי יהודה נשאה פרי והתלמיד התקדם מעלה מעלה עד שהפך לתלמיד מן המנ״י.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

מחשבות של אלול (ב)

כשניקח ספר תהילים נראה

שלפני פסוק זה מתוארת העובדה: "יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב - מה רבו מעשיך ד'..." פלאי פלאים. דוד המלך, מתאר את ההרים, את הבקעות, את המלאכים, ועדיין לא פורצת הקריאה מפיו. גם לא אלפי בעלי החיים בים וביבשה ובאוויר. רק התיאור שייצא אדם לפועלו ריגש את דוד המלך?...

האם זהו הדבר המרגש בכל הבריאה שאנשים טורחים על מחייתם מצאת החמה עדי ערב? מה כל כך יפה ומרגש בזה? ובכלל, אנו יודעים שכל העיסוק בפרנסה נגרם רק בעטיו של חטא עץ הדעת ולולא זאת לא היינו עמלים על פרנסתנו כלל. מהי אם כן ההתלהבות וההתרגשות מדבר שהוא פועל יוצא של חטא, דבר שביסודו הוא בכלל קללה, מה מרגש בעובדה זו יותר מנחלים